

Nr 68.

Av herr **Lindahl**, om anslag till uppförande av nya kökslokaler m. m. vid alkoholistanstalten Åsbrohemmet.

1946 års alkoholistvårdsutredning, som år 1948 avlämnade sitt betänkande (SOU 1948: 23), anför angående erkända alkoholistanstalten Åsbrohemmet, landets största alkoholistanstalt, följande å s. 135—136 (de olika alkoholistanstalernas speciella uppgifter):

»Åsbrohemmet bör fortfarande utgöra asyl för ett mindre förbättringsbart återfallsklientel, vartill hemmet synes särskilt väl ägnat med sin starkt utvecklade arbetsdrift och sina många fritidsanordningar och därmed större förmåga att vårda ifrågavarande klientel med dess förhållandevis långa vårdtider och därav betingade större behov av omväxling i arbetet och under fritiden. För ifrågavarande klientgrupp synes kravet på minskning av vårdplatsantalet till maximiantalet 40 platser icke behöva uppfyllas, enär nackdelarna med stora vårdenheter icke spela samma roll för detta som för ett ur vårdsynpunkt mera godartat klientel. För Åsbrohemmets del skulle en platsminskning dessutom ställa sig särskilt svårgenomförbar, enär stora investeringar gjorts för att så mycket som möjligt differentiera arbetsdriften, något som f. ö. av ekonomiska skäl icke skulle kunna ske å ett mindre vårdhem. Det är dock önskvärt, att även vid detta vårdhem flera enkelrum anskaffas.»

I det stora företag, som Åsbrohemmet i dag utgör (värdet av byggnader, inventarier, förråd m. m. är lågt räknat över 1½ miljon kronor), har staten, som realiter är ägare till anstalten, nedlagt endast 276 000 kronor (kronor 348 000 ha upptagits huvudsakligen som banklån). De stora investeringar, som gjorts för anordning av goda verkstads- och fritidslokaler samt erforderliga maskiner, ha hittills kunnat åstadkommas genom inkomster från arbetsdriften. Det ekonomiska läget för anstalten har emellertid avsevärt försämrats under de senare åren, varför garanti- och vårdtagsbidragen avsevärt höjdes fr. o. m. år 1947 (löneökningar åt personalen m. m.). Några penningmedel till avhjälpande av särskilt trängande ny- och ombyggnadsbehov på anstalten kunna alltså icke längre tagas i anspråk av arbetsdriftens vinstmedel, som nu helt måste disponeras till rena utgifter för anstaltsvården.

Åsbrohemmet, som är avsett att taga emot högst 178 patienter, har sedan länge varit hårt överbelagt. Sålunda vårdades på anstalten 1/9 1948 194 patienter, 15/9 1948 191 patienter, 1/10 1948 196 patienter, 15/10 1948 192 patienter, 1/11 1948 195 patienter, 15/11 1948 195 patienter, 1/12 1948 185 patienter, 15/12 1948 193 patienter och 31/12 1948 201 patienter. Anstalten har alltså under sista halvåret vårdat drygt 15 patienter mer per

dag än vad som föreskrivits, och denna överbeläggning har varit i hög grad förlustbringande för Åsbrohemmet, enär anstalten endast erhåller halv avgift (kronor 3: 50 per dag) för överbeläggningspatienter. Åsbrohemmet har alltså i hög grad kunnat hjälpa alkoholistvården i tider med svår platsbrist.

De ny- och ombyggnadsbehov, som erkända alkoholistanstalten Åsbrohemmet är i oundgängligt behov av snarast möjligt, äro ny köksavdelning, ny mottagningsavdelning och nya isoleringsrum. Köksavdelningen är synnerligen trång och hårdarbetad. Utrymmen saknas däri för erforderlig maskinell utrustning. Diskrummet, som icke lämnar utrymme för diskmaskin, är ett bås med en golvyta av endast 8 m² (fri golvyta cirka 3 m²). I detta bås måste tre patienter sysselsättas från morgon till kväll med handdisk för ett hushåll på 230—240 personer, ett arbete, som på grund av trängsel och diskångor är så oangenämt, att anstaltsledningen har svårt att finna personer, som vilja åtaga sig arbetet i fråga. Kökspersonalen är utledsen på förhållandena i anstaltens kök. Personal matsalen är belägen mitt emot fiskrensningssrummet, vilket icke är aptitligt särskilt under sommarmånaderna. Bageriet vetter ut mot en korridor, där anstaltens w. c.-anläggningar äro belägna. Det är i hög grad irriterande för anstaltsledning och personal att på grund av ekonomiska skäl icke kunna tillmötesgå dessa ofrånkomliga krav. Anstaltens båda läkare äro av den mening, att disk-anordningarna i första hand måste ordnas på annat sätt, samt anse, att köksfrågan även i övrigt med det snaraste måste ordnas på ett mer tillfredsställande sätt. Doktor Asplund i Örebro har på anstaltsstyrelsens uppdrag utarbetat ritningar och kostnadsförslag rörande en utbyggnad av ny köksavdelning samt ombyggnad av det nuvarande köket till mottagningsavdelning och isoleringsavdelning med fyra isoleringsrum. Anstaltens nuvarande isoleringsrum äro belägna i huvudbyggnadens källarvåning och delvis under jord samt försedda med indirekt belysning. Dessa isoleringsrum motsvara på intet sätt nutida krav. Anstalten saknar särskild mottagningsavdelning. Nykomna patienter och rymlingar, som återföras till anstalten (oftast mycket nervösa och söndersupna), måste nu föras in genom samma ingång, som användes av övriga patienter. De nyanlända bli under invägen utfrågade av medinterner och föremål för allehanda olämplig uppmärksamhet. Medföljande vårdare och polismän äro irriterade härav, och det har även hänt, att intagna — om anstaltspersonal ej är närvarande — smäda dem. Åsbrohemmet är i stort behov av en särskild mottagningsavdelning med från anstalten i övrigt helt skild ingång, dit nyanlända patienter kunna föras för att där badas och omklädas. Många nykomna patienter — man torde kunna säga flertalet av dessa — befinna sig i sådant själsligt dåligt tillstånd, att de genast hos anstaltens personal begära att bliva isolerade någon eller ett par dagar, tills de hinna lugna sig. Det är därför synnerligen önskvärt att göra de föreslagna nya isoleringsrummen så trivsamma som möjligt och att förlägga dem just till mottagningsavdelningen.

I detta sammanhang kan meddelas, att anstalten saknar andra lämpliga byggnadsutrymmen, som kunna tagas i anspråk för här ovan angivna ändamål. Det torde även vara oklokt och oriktigt att söka taga patientutrymmen i anspråk för att tillgodose de här framlagda byggnadsbehoven. Platsbristen är ju nu även så skriande svår, att just Åsbrohemmet under sista halvåret haft en överbeläggning av mer än 15 personer om dagen. Alkoholistvårdsutredningen säger ju även — vilket jag som mångårig styrelseledamot vid anstalten till alla delar kan vitsorda — att för Åsbrohemmets del en platsminskning skulle ställa sig särskilt svår genomförbar, enär stora investeringar gjorts för att så mycket som möjligt differentiera arbetsdriften, något som för övrigt av ekonomiska skäl icke skulle kunna ske å ett mindre vårdhem. Det behövs sannerligen en starkt utvecklad arbetsdrift och väl ordnad fritidsverksamhet för att få en anstalt av Åsbrohemmets karaktär att fungera tillfredsställande. Med de långa vårdtider, som tas ut av dessa återfallsalkoholister, erfordras, att man skänker dem trivsel och omväxling i arbete och under fritid, och för att detta skall bli möjligt, måste anstalten bibehållas vid sin nuvarande storlek. Alkoholistvårdskommittén yttrar ju också, att vårdplatsantalet med hänsyn till klienteletts beskaffenhet på Åsbrohemmet ej behöver minskas.

I anslutning till vad här sålunda anförts vill jag hemställa,

att riksdagen utöver det av chefen för inrikesdepartementet begärda anslaget till alkoholistvården måtte anvisa 73 300 kronor till uppförande av nya kökslokaler, mottagningsavdelning samt nya isoleringsrum å erkända alkoholistanstalten Åsbrohemmet.

Stockholm den 20 januari 1949.

Lars Lindahl.

I motionens syfte instämmer

Carl Lindberg.